

Bryssel, 27. maaliskuuta 2023
(OR. en)

7808/23

Toimielinten väliset asiat:
2021/0424(COD)
2021/0425(COD)

ENER 155
ENV 304
CLIMA 158
IND 147
RECH 111
COMPET 264
ECOFIN 281
CODEC 475

ILMOITUS

Lähetäjä:	Pysyvien edustajien komitea (Coreper I)
Vastaanottaja:	Neuvosto
Kom:n asiak. nro:	15111/1/21 REV 1 + ADD 1 REV 1 15096/1/21 REV 1 + ADD 1 REV 1
Asia:	Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi uusiutuvien kaasujen ja maakaasun sekä vedyn sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä (uudelleenlaadittu) Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi uusiutuvien kaasujen, maakaasun ja vedyn sisämarkkinoista (uudelleenlaadittu) – Yleisnäkemys

I JOHDANTO

1. Komissio antoi 15. joulukuuta 2021 ehdotuksen direktiiviksi uusiutuvien kaasujen ja maakaasun sekä vedyn sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja ehdotuksen asetukseksi uusiutuvien kaasujen, maakaasun ja vedyn sisämarkkinoista ("kaasupaketti"). Ne muodostavat EU:n uuden kehyksen, jolla pyritään vähähiilisiin kaasumarkkinoihin, edistämään vedyn käyttöä ja vähentämään metaanipäästöjä.

2. Vety- ja kaasumarkkinoiden hiilestä irtautumista koskevan paketin tavoitteena on mahdollistaa maakaasun kulutuksen hiilestä irtautuminen ja luoda sääntelykehys erityisiä vetyinfrastruktuureja ja -markkinoita sekä integroidun verkon suunnittelua varten. Siinä vahvistetaan myös kuluttajia koskevat säännöt ja parannetaan toimitusvarmuutta.

II TILANNEKATSAUS

1. Puheenjohtajavaltio Tšekki aloitti heinäkuussa 2022 ehdotuksista energiatyöryhmässä käytävät neuvottelut, joita puheenjohtajavaltio Ruotsi jatkoi vuoden 2023 ensimmäisellä neljänneksellä. Näiden keskustelujen perusteella puheenjohtajavaltio toimitti sekä asetukseen että direktiiviin seitsemän tarkistusta.
2. Ehdotuksista keskusteltiin myös Luxemburgissa 25. lokakuuta 2022 kokoontuneessa TTE-neuvostossa (energia). Keskustelut koskivat lähinnä vetymarkkinoiden kehittämistä, vedyn sekä uusiutuvien ja vähähiilisten kaasujen tariffialennuksia ja vedyn sekoittamista maakaasujärjestelmään. Ministerit antoivat puheenjohtajavaltiolle poliittista ohjausta ja määrittivät jatkotyöskentelyn suunnan.
3. Yleisnäkemyksen perustana olisi käytettävä nykyistä seitsemättä tarkistusta, joka esitetään asiakirjoissa 7556/23 ja 7557/23. Uusi teksti on **lihavoitu** ja poistot merkitty hakasulkein [...].

III TYÖSKENTELY EUROOPAN PARLAMENTISSA JA MUISSA UNIONIN ELIMISSÄ

1. Euroopan parlamentissa teollisuus-, tutkimus- ja energiavaliokunta (ITRE) vastaa molempien asiakokonaisuuksien käsittelystä. Asetuksen esittelijäksi on nimetty Jerzy Buzek (PPE, Puola) ja direktiivin esittelijäksi Jens Geier (S&D, Saksa). Parlamentti hyväksyi molemmat mietinnöt 16. helmikuuta 2023.
2. Euroopan talous- ja sosiaalikomitea antoi ehdotusta koskevan lausuntonsa 19. toukokuuta 2022 ja Euroopan alueiden komitea omansa 12. lokakuuta 2022.

IV PUHEENJOHTAJAVALTION KOMPROMISSIEHDOTUKSEN KESKEISET OSAT

1. Jäsenvaltiot kannattivat tapaa, jolla TTE-neuvostossa käyty periaatekeskustelu ja energiatyöryhmässä käydyt keskustelut oli otettu huomioon työstettäessä molempien ehdotusten seitsemättä tarkistusta.
2. Huomattavimmat muutokset voidaan tiivistää seuraavasti:

Asetuksen osalta:

- a) 3 artiklan markkinaperiaatteiden osalta tarkennettiin, että samassa syöttö- ja ottojärjestelmässä toimivat yritykset voivat vaihtaa kaasuja virtuaalisessa kauppapisteessä tai fyysisesti yhteenliitännäispisteissä.
- b) 5 artiklan 6 kohdassa, 7 artiklan 7 kohdassa ja johdanto-osan 70 a kappaleessa otettiin käyttöön uusi poikkeuksellinen säännös, jonka mukaan jäsenvaltiot voivat toteuttaa oikeasuhteisia toimenpiteitä rajoittaakseen tilapäisesti yksittäisen verkonkäyttäjän kapasiteettia koskevia etukäteistarjouksia syöttökohdissa ja nesteytetyn maakaasun terminaaleissa Venäjän federaatiosta ja Valko-Venäjältä tulevien toimitusten osalta.
- c) Kesäkuussa 2022 hyväksytystä kaasun varastointia koskevasta asetuksesta peräisin oleva varastointilaitteiden haltijoiden sertifiointia koskeva teksti sisällytettiin uuteen 13 b artiklaan. Tähän lisäykseen liittyen 15 artiklaan lisättiin uusi 3 kohta, joka koskee 100 prosentin alennuksen soveltamista kapasiteettiin perustuviin siirto- ja jakelutariffeihin maanalaisten kaasuväylien ja nesteytetyn maakaasun käsittelylaitosten yhteydessä.
- d) 16 artiklassa erotettiin toisistaan maakaasuverkossa tehtävät uusiutuvien ja vähähiilisten kaasujen tariffialennukset, jotka vahvistettiin uusiutuvien kaasujen osalta 100 prosenttiin ja vähähiilisten kaasujen osalta 75 prosenttiin. Otettiin käyttöön kansallisten sääntelyviranomaisten mahdollisuus päättää olla soveltamatta alennuksia tai vahvistaa ne pienemmiksi, jotta voitaisiin ottaa huomioon sellaisten jäsenvaltioiden huolenaiheet, joilla on tai joilla odotetaan olevan suuri uusiutuvien tai vähähiilisten kaasujen osuus energialähteiden yhdistelmässä tai joille mahdolliset vaikutukset rajatylittäviin virtauksiin saattavat olla ongelmallisia.

- e) 19 artiklaa, joka liittyy kaasun laatua maakaasuverkossa koskevaan rajatylittävään yhteistyöhön, sovelletaan nyt ainoastaan vetyseoksiin, joissa maakaasuverkkoon sekoitettu vetypitoisuus on enintään 2 tilavuusprosenttia. Asianomaiset kansalliset sääntelyviranomaiset voivat tehdä yhteisiä koordinoituja päätöksiä ratkaistakseen kiistoja, jotka liittyvät rajatylittävien virtausten rajoituksiin, jotka johtuvat vedyn maakaasuverkkoon sekoittamista koskevista eroista. Ratkaisu kuvastaa useiden jäsenvaltioiden skeptistä suhtautumista sekoittamiseen, mutta kuitenkin niin, että edelleen varmistetaan esteettömät rajatylittävät kaasuvirtaukset. Asetuksen tavoitteena on säilyttää EU:n tasolla yhdenmukainen lähestymistapa kaasun laatuun sekä happipitoisuuteen ja sekoittamiseen.
- f) Biometaan koskevia yhteisiä eritelmiä käsittelevän 20 b artiklan soveltamisalaa selkeytettiin.
- g) 67 artiklan osalta (muutokset energian toimitusvarmuuden sääntelyyn) katsottiin, että monet säännökset olivat vanhentuneita, minkä vuoksi ne poistettiin. Ne oli laadittu ennen energiakriisiä, ja siitä alkaen ne on korvattu yhteisvastuun lisäämisestä kaasuankintojen paremman koordinoinnin, luotettavien viitehintojen ja rajatylittävän kaasuankaupan avulla annetulla hätätoimenpiteitä koskevalla neuvoston asetuksella ja kaasuankintafoorumia koskevalla komission ehdotuksella. Lisäksi monet valtuuskunnat katsoivat, että toimitusvarmuutta koskevaan lainsäädäntöön ei ole meneillään olevan kriisin vuoksi vielä syytä tehdä yksityiskohtaisia muutoksia.

Direktiivin osalta:

- a) Uusissa johdanto-osan 35 a ja 36 a kappaleissa esitetään tarkempia tietoja (uusiutuvan energian direktiivin mukaisten) uusiutuvan energian yhteisöjen ja (kaasudirektiivin mukaisten) kansalaisten energiayhteisöjen välisistä yhtäläisyyksistä ja eroavaisuuksista.
- b) Johdanto-osan 70 artiklaa selvennettiin sen varmistamiseksi, että direktiivin 63 artiklassa vahvistetut vetyalan horisontaalista eriyttämistä koskevat säännökset eivät edellytä hallinnon toiminnallista eriyttämistä taikka johdon tai henkilöstön eriyttämistä, ja näin ollen verkko-operaattoreiden väliset synergiat, kuten palvelujen ja hallintorakenteiden jakaminen, voidaan säilyttää täysimääräisesti.
- c) 2 artiklan määritelmien osalta:
 - 2 artiklan 10–12 alakohdassa oleviin vähähiilisyysmääritelmiin lisättiin (uusiutuvan energian direktiivissä vahvistettu) fossiilisten polttoaineiden vertailukohta vastauksena jäsenvaltioiden huoleen siitä, että kyseiset määritelmät eivät ole riittävän täsmällisiä kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä koskevan 70 prosentin vähimmäisrajan osalta.
 - Artiklan 53 alakohdassa olevaan syöttö- ja ottojärjestelmän määritelmään tehtiin merkittäviä muutoksia, joilla selvennettiin pääsyä tuotantopaikoille sekä siirtoverkonhaltijoiden ja jakeluverkonhaltijoiden roolia.
- d) Ehdotukseen lisättiin uusi 4 a artikla vastauksen jäsenvaltioiden pyyntöihin, jotka koskevat maakaasukriisin yhteydessä sovellettavia julkisia hinnoittelutoimia.
- e) 8 artiklassa tarkennettiin, että uusiutuvien ja vähähiilisten polttoaineiden sertifiointiseksi jäsenvaltiot vaativat talouden toimijoilta uusiutuvan energian direktiivissä esitettyjen kestävyyskriteerien ja kasvihuonekaasupäästöjen vähennyksiä koskevien kriteerien noudattamista.

f) Kuluttajasäännösten osalta:

- 11 artiklassa selvennettiin, että yhdistettyjen tarjousten tapauksessa kuluttajat voivat irtisanoa yksittäiset sopimuksen mukaiset palvelut ja asiakkaat voivat irtisanoa kaasuntoimitussopimuksensa lyhyellä varoitusaajalla.
- Ehdotukseen lisättiin uusi 11 a artikla, jossa säädetään riittävistä kuluttajansuojaa koskevista säännöistä maakaasun asteittaisen käytöstä poistamisen yhteydessä. Lisäksi täsmennettiin, että heikossa asemassa olevien asiakkaiden tai energiaköyhyydestä kärsivien asiakkaiden tarpeet olisi otettava asianmukaisesti huomioon.
- Jäsenvaltioille annettiin joustovaraa 14 artiklassa säädettyjen kansalaisten energiayhteisöjen perustamiseen. Korostettiin myös näiden yhteisöjen paikallista ulottuvuutta. Lisäksi kotitalousasiakkaille annetaan niiden roolin korostamiseksi vähintään 15 prosenttia äänioikeuksista.
- 15 artiklassa selkeytettiin sitä, minkä tyyppisille asiakkaille olisi tarjottava mahdollisuus saada laskut ja laskutustiedot sähköisinä.
- 17 artiklaan lisättiin (maakaasua koskevassa 16 artiklassa olevaa vastaava) säännös, jolla jäsenvaltiolle annetaan mahdollisuus yhdistää älykkään mittausjärjestelmän käyttöönottoa vetyjärjestelmässä koskeva velvoite kustannus-hyötyanalyysiin.
- 20 artiklassa ehdotettiin selvennystä, jonka mukaan jäsenvaltiot voisivat jättää tavanomaisia maakaasumittareita koskevan vaatimuksen ulkopuolelle kotitalousasiakkaat, jotka eivät käytä kaasua lämmitykseen. Vapautus on ulotettu koskemaan myös rakennuksia, joissa suurin osa kuluttajista on kotitalouksia, jotka käyttävät kaasua tällä tavoin.

- g) Komission ehdotukseen sisältyi 31 artiklassa vuoteen 2030 ulottuva vetymarkkinoiden kehittämiseen tarkoitettu laajentumisvaihe, jonka jälkeen sovellettaisiin yksityiskohtaisempia sääntöjä. Vetymarkkinoiden markkinarakenteen osia koskevaa siirtymävaihetta jatkettiin kuitenkin vuoden 2035 loppuun niiden huolenaiheiden vuoksi, että vetymarkkinat eivät ole vuoteen 2030 mennessä vielä riittävän kehittyneet kolmansien osapuolten säänneltyä vetyverkkoihin pääsyä varten. Tarkan ajankohdan vahvistaminen parantaa myös ennakoivuutta sidosryhmien kannalta tarkistusmekanismiin verrattuna.
- h) 32 artiklan mukaan jäsenvaltioiden edellytetään periaatteessa varmistavan, että toteutetaan kolmansien osapuolten neuvoteltuun vetyterminaaleihin pääsyyn perustuva järjestelmä. Siihen lisättiin kuitenkin jousto, jonka mukaan jäsenvaltiot voivat myös päättää soveltaa säänneltyä kolmannen osapuolen pääsyä kyseisiin terminaaleihin.
- i) Pääsyn ja liitännän epäämistä koskevaa 34 artiklaa laajennettiin lisäämällä siihen säännös, jonka mukaan jäsenvaltio voisi EU:n ilmastolaissa vahvistetun ilmastoneutraaliustavoitteen täytäntöönpanon varmistamiseksi antaa siirto- ja jakeluverkonhaltijoille luvan evätä pääsy (tai keskeyttää toimitukset).
- j) 46 artiklan 2 kohtaa muutettiin siten, että jäsenvaltioille annetaan harkintavaltaa sen suhteen, antavatko ne vastuun rajatylittävien yhteenliitäntöjen rakentamisesta ainoastaan tietyille vetyverkonhaltijoille.
- k) 47 artiklaa, joka koskee poikkeuksia joistakin olemassa oleville vetyverkoille asetetuista velvoitteista, muutettiin poistamalla poikkeuksille asetettu määräaika ja ottamalla käyttöön markkinatesti, jonka avulla kansallinen sääntelyviranomainen määrittelee, milloin poikkeus päättyy.

- l) Maantieteellisesti rajattuja vetyverkkoja koskevaa 48 artiklaa on laajennettu siten, että eristyksissä toimiville tai jakeluverkoille annetaan mahdollisuus poiketa tietyistä velvoitteista jakelukaasuverkkojen tapaan. Siihen lisättiin uusi ehto, joka korvaa ”ainoastaan yhden verkkoliittymän”. Kansallisten sääntelyviranomaisten mahdollisuutta peruuttaa poikkeuksesta saatu etu täsmennettiin paremmin.
- m) Vety-yhdysputkia kolmansiin maihin koskevaa 49 artiklaa selkeytettiin. Tarkistetussa versiossa todetaan, että jäsenvaltioilla on 82 artiklan nojalla velvollisuus tehdä kansainvälisiä sopimuksia tai hallitustenvälinen sopimus ennen tällaisen yhdysputken käyttöä tai ennen kuin ne aikovat liittyä siihen.
- n) Vetyverkon kehittämistä koskevan raportoinnin osalta kompromissiehdotus antaa jäsenvaltioille joustovaraa soveltaa joko 52 tai 51 artiklaa, kun ne antavat yleiskatsauksen vetyverkkoinfrastruktuurista, jota ne aikovat kehittää.
- o) Kompromissiehdotuksessa todetaan rajatylittävän vetyinfrastruktuurin rahoittamista koskevassa 53 artiklassa, että vety-yhdysputkihankkeiden, jotka eivät ole yhteistä etua koskevia hankkeita, on vastattava omista kustannuksistaan, ja ne voidaan rahoittaa tariffijärjestelmällä. Ne voivat myös laatia hankesuunnitelman, johon sisältyy rajatylittävää kustannusten jakamista koskeva pyyntö. Vastaavat muutokset on tehty asetuksen 6 artiklaan.

- p) Komission alkuperäisiin ehdotuksiin vetyverkonhaltijoiden vertikaalisesta eriyttämisestä sisältyi 62 artiklassa riippumattoman siirtoverkonhaltijan eriyttämismallin päättyminen vuoteen 2030 mennessä ja riippumattoman järjestelmävastaavan ja riippumattoman siirtoverkonhaltijan mallien saatavuus ainoastaan sellaisten vetyverkkojen osalta, jotka kuuluivat kaasupaketin voimaantulon aikaan vertikaalisesti integroituihin yrityksiin.

Omistuksen eriyttämismalli säilytettiin oletusarvoisena eriyttämismallina. 62 artiklan 4 kohta muutettiin kuitenkin uudelleen joustavuuden lisäämiseksi integroituna vetyverkonhaltijana toimivan yhteisön nimeämisessä riippumattoman siirtoverkonhaltijan sääntöjen mukaisesti. Vetyverkonhaltijat voivat myös hyötyä olemassa olevia vetyverkkoja ja maantieteellisesti rajattuja verkkoja (47 ja 48 artikla) koskevista poikkeuksista, joiden soveltamista on yksinkertaistettu.

- q) 80 artiklassa muutettiin niitä edellytyksiä, joiden mukaisesti jäsenvaltiot, jotka eivät ole suoraan liittyneet minkään muun jäsenvaltion yhteenliitettyyn verkkoon, voivat poiketa direktiivin tietyistä säännöksistä. Samassa artiklassa Luxemburgille on myönnetty eriyttämistä koskeva poikkeus sen nykyisen kaasu- ja sähkömarkkinoita koskevan sääntelykehiksen huomioon ottamiseksi. Uudessa 80 a artiklassa säädetään lisäpoikkeuksesta Viron, Latvian ja Liettuan erityisten olosuhteiden vuoksi.

V LOPUKSI

1. Edellä esitettyä taustaa vasten neuvostoa pyydetään tarkastelemaan asiakirjoissa 7556/23 ja 7557/23 esitettyä puheenjohtajavaltion kompromissiehdotusta, keskustelemaan kaikista valtuuskuntien esiin tuomista ratkaisematta olevista kysymyksistä ja pääsemään yhteisymmärrykseen neuvoston yleisnäkemyksestä Euroopan parlamentin kanssa käytäviä tulevia neuvotteluja varten.